

HVORFOR HOPPE OVER GJERDET DER DET ER LAVEST?

Frode Saugestad (37) finner ut hva han vil, og gjør det. Fotball, mote, musikk, kunst, litteratur og akademisk, det spiller ingen rolle. Men norske universiteter har han lite til overs for.

TEKST: HÅVARD NERVIK FOTO: ÅSMUND HOLIEN MO

– Det er ikke sånn at jeg har lyst til å lage verdens lengste, mest alternative CV altså. Jeg er forfengelig, men så forfengelig er jeg ikke.

– **Men du er på god vei.**

– Ja, men det er ikke det som er målet. Målet er liksom bare å prøve å skape så mye mening i hverdagen at man har lyst til å stå opp om morgenen.

Mange av dere lurer nok på hvem i all verden dette er, mens andre kanskje har sett ham på *Trygdekontoret* eller *Nytt på nytt*, og heller lurer på hva i all verden han gjorde der. Videre lurer dere kanskje på om han har en eller annen diagnose? De av dere som kjenner til Frode Saugestad vet imidlertid at han er en hemningsløs fyr, en klovn, og en som gjennomfører alt han bestemmer seg for. Og dere som virkelig kjenner han vet at han egentlig er en alvorstung og beskjeden fyr, at denne klovnen bare er noen han skyver foran seg, en forsvarsmekanisme.

Det er nå i alle fall det han sier. Mislykkes gjør han visst også. Ja, så var det en ting til; han synes norske universiteter er middels elendige.

ÅGE, HAMSUN OG BIN LADEN

På den ene siden er Frode Saugestad hyggelig og imøtekommende, på den andre siden har han vært vokalist i et punkband og gitt ut Osama bin Ladens taler på norsk. La oss gå igjennom skrytelisten først som sist.

Lovende fotballspiller på Bodø/Glimt før ankelen ryker. Bråkkekk markedsjef i Diesel som 20-åring, men får nok og sender alle buksene sine til Russland, og takker for seg. Blir så kunstner, og starter Norsk Anarkistisk Fraksjon sammen med Bjarne Melgaard, et galleri og politisk organ mot norsk korrupsjon og feiring av middelmådigheten. «Vi er en gave til norsk kunst», sier de i et intervju. Senere beskriver han seg som «middels elendig», men bedre enn de fleste andre norske kunstnere.

– Jo, jo. Men det betyr jo ikke at man er god.

DET ER IKKE SÅNN AT JEG HAR LYST TIL Å LAGE VERDENS LENGSTE, MEST ALTERNATIVE CV ALTSÅ.

Samtidig er han vokalist i Oslo Motherfuckers med Thomas Seltzer. «Oslo Motherfuckers ser lovende ut på papiret», skriver Dagsavisen. Kunstgalleriet blir så truffet av en nyttårsrakett, og brenner ned.

– Det var på en måte et greit symbol på at jeg skulle gjøre noe annet her i livet.

Saugestad inngår nå et veddemål med moren, og tar en doktorgrad i litteraturvitenskap på fire år. I tillegg er han ekspert på Åge Aleksandersen og Knut Hamsun. «En skarping, han Saugestad», sier Åge etter Saugestads hyllest til trønderrocken på *Trygdekontoret*. Så starter han LSP-forlag, gir ut Osama bin Ladens samlede taler og tekster, og får noen drapstrusler som belønning. «Et forlag for ubehag», skriver Dagbladet. Deretter blir han foreleser på Harvard, verdens beste universitet. Han går over Grønland på ski, som en personlig hyllest til Nansen, og kaller det «en lang og fin påsketur». Nylig ga han ut flere skjønnlitterære tekster. Nå planlegger han verdens lengste skitur, for å samle inn penger for *Aktiv mot kreft*, som Grete Waitz startet. Og så skriver han forsyne meg på en reiseskildring, en roman og en løpebok også.

– **Hva er det egentlig med deg?**

– Alt handler vel bare om mestring på et eller annet plan, om utfordringer. Hvorfor hoppe over gjerdet der det er lavest? Jeg synes det er mye mer spennende og tilfredsstillende å gjøre noe som jeg ikke nødvendigvis vet jeg er flink til.

– **Hva er det du ikke behersker?**

– Mange ting. Men da tenker jeg: «Hvorfor får jeg det ikke til? Det er helt sikkert fordi jeg ikke har vært godt nok forberedt. Dette

gjerdet er så høyt. Hva må jeg gjøre for å komme over?» Sånn er det med alt. Jeg er veldig strukturert og målbevisst. «Dit vil jeg, hva kreves det av meg for å komme dit? Intellektuelt, fysisk og mentalt?» Dette er ikke noe hokus pokus, det er lærdom jeg har hentet fra våre polarhelter Nansen, Amundsen og ikke minst Erling Kagge som er min mentor og forbilde.

«Æ E'N ÅGE NO»

Periodevis har Saugestad også gått på smeller, gått seg vill, men stort sett har han gått videre.

– Det er mange hverdagslige ting som jeg ikke lykkes med, og ikke føler jeg strekker til. Det kan være privat, nære relasjoner med venner. Skulle ønske jeg hadde mer tid, flinkere til å bry meg, flinkere til å høre hvordan det går med folk. Der mislykkes jeg ofte.

Noen husker kanskje da Saugestad, ukjent for de fleste stilte opp på *Trygdekontoret* for kameraten Thomas Seltzer. Midt i en diskusjon om trønderrock sitter han plutselig med Åge Aleksandersen-parykk og -briller, mens han sier: «Æ e'n Åge no». Han har også skreket ut Åge-sanger på *Nytt på nytt*.

– **Hva skjer inne i hodet ditt før du blir Åge?**
– Jeg tar det på sparket. Tenker bare at nå

gjør jeg det. Så tar jeg bare på meg parykken, og så blir jeg han Åge. Og så kjører jeg bare på.

– **Hvorfor Åge?**

– Åge er en nasjonalskald, han fanger Norge på en utrolig fin, morsom, ironisk, men også romantisk måte. «Vi skulla kjøpt oss villa, men det vart itj nå tå det. Mala leilighet om natta, for to ska no bli tre», ikke sant. «Lovt dæ tur te Bahamas, ny fin bil, en Chevrolet. Vi har samme gamle Mazda'n, men ka gjør no det», liksom. Det er mye vakker hverdagsfilosofi, men samtidig en brodd.

– **Du kan jo fremstå som en klovn, som veldig hemningsløs. Da kan man lure på hvem du egentlig er.**

– Ja, jeg har gjort masse ting. Men noen kort holder jeg veldig tett til brystet. Og så har jeg masse selvironi og kan le av meg selv. Jeg har ikke noe problem med å tøyse og tulle og drite meg ut. Men det ligger nok en mer alvorstung fyr bak sprellene. Den tullingen, den gærningen er en utside mange ser, den hemningsløse, uredde fyren. Jeg er nok en helt annen fyr bakom. Men han vokter jeg nok litt bedre. Egentlig er jeg veldig beskjeden.

– **Det er det jo litt vanskelig å tro på.**

– Jo, men man kan si at det er en eller annen der ute som kan gjøre masse ting, men Frode han er egentlig mer beskjeden

◀ PÅ TRYGDEKONTORET: MIDT I EN DISKUSJON OM TRØNDER-ROCK SATT HAN DER PLUTSELIG MED ÅGE ALEKSANDERSEN-PARYKK OG -BRILLER, MENS HAN SA: «Æ E'N ÅGE NO», OG UTTRYKTE AT *LEVVA LIVET* VAR LIKE VIKTIG FOR NORSK POPKULTUR SOM MICHAEL JACKSONS *THRILLER*.

så det handler egentlig om å finne enkle små ting som gjør at det er hyggelig å stå opp.

– **Hvordan oppstår de nye planene?**

– Det kan være når jeg sitter på t-banen i New York. Noe som slår inn i hodet mitt. Eller mens jeg snakker med kompis. Jeg satt en periode på t-banen i vinter og tenkte at jeg hadde lyst på en perfekt jeans, men fant ingen ting og syntes det var alt for dyrt. Så jeg begynte å tegne min ideelle jeans, og nå har jeg lagd tre forskjellige buksemodeller, og startet et lite jeans-merke som heter *Trust me baby jeans*.

– **Er det egoet som driver deg?**

– Nja. Vet ikke. I så fall må det være etter et ønske om bekreftelse. Det er en kamp i livet, at man ønsker anerkjennelse og bekreftelse på et eller annet nivå. Enten det er fra en kompis, arbeidsgiver, kjæreste, eller uansett hva det er.

RESPEKTLØST OVERFOR STUDENTENE

– **Hvordan var det å undervise på Harvard?**

– Det var fantastisk. Drømmestudenter, de jobber steinhardt, og de er smarte. De kom på skolen for å lære, kom for å tilegne seg kunnskap, ikke for å bli opplært. Det er en vesentlig forskjell. Det er en beinhard kamp. Her i Norge er det alltid muligheter, selv om man kommer seg gjennom som en halvstudert røver.

– **Har vi det for trygt?**

– Ja, det er veldig godt og trygt. Og på mange måter fint. Det er mange ting som

er kjempefint med Norge, men jeg tror nok at samfunnet på lengre sikt trenger større utfordringer. Nå er vi jo heldige som har olje og gass, og laks og natur, men det kan man ikke garantere for, og satse fremtiden på. Jeg tenker at Norge burde investere noen av oljemilliardene på å bli ledende på disse tingene, på nyskapninger. Og kanskje gjort prestisjen og konkurransen mellom universitetene større? Og kanskje bygd opp et superuniversitet? Det ville kanskje vært litt antisosialdemokratisk, men jeg tror at for å redde sosialdemokratiet på sikt, så er det noe man burde tenke på.

– **Hva er hovedproblemet?**

– Vi har masse fine ord, men det er som man sier; *the proof is in the pudding*. Man må skape større konkurranse om de beste studentene mellom norske universiteter. Men også sørge for at universitetene selv får mulighet til å bygge opp miljøene. «Vil man være middels gode på alt, eller vil man være fantastiske på noe?» Det er ikke noen åpning for konkurranse i dag. Jeg er en stor tilhenger av den sosialdemokratiske tilgangen til utdanning, men det må samtidig være sånn at de som har lyst til å gjøre det bra skal få muligheten til det, at man ikke må dra til utlandet for å få ordentlige utfordringer.

I en kronikk i Aftenposten i 2009, skriver Saugestad blant annet at «Middelmådig student og lærer gjør norske universiteter middels elendige», noe som skapte debatt i de påfølgende ukene. Men han er ikke ferdig med å lange ut mot de fag-ansatte på norske skoler.

– Nå er det folk som sitter der og ikke har skrevet en eneste bok, i alle fall ikke alene, og helt sikkert ikke på engelsk, og som suger ut seks, syv, åtte hundretusen i lønn, og de underviser det samme kurset hvert eneste år, uten å oppdatere pensum. Og hva er belønningen? Jo, å bli opptatt i norsk vitenskapsakademi? Jeg synes det

er respektløst overfor studentene. Man trigger ikke, utfordrer ikke de akademiske og analytiske sidene i dem. Når alt er det samme, så blir det bare en deig ut av det.

– Og hva mener du med middelmådige studenter?
– Samfunnet er lagt opp til at man kan flyte igjennom. Det er ikke den ærgjerrigheten som man finner ute. Selvfølgelig finner man det. Men jevnt over er det noe helt annet enn de man studerer med i utlandet, i hvert fall i USA. Mange studerer bare for å gjøre det, for å få studielån og henge ut. Jeg gjorde det selv også. Men det er jo fordi det ikke stilles nok krav. Man kan holde seg borte fra universitetet i fire måneder, møte opp til eksamen og levere noe dritt etter tre timer. Idiotiske og selvgode studenter. Men systemet gjør det mulig. Jeg har tro på tettere oppfølging, men det blir mer jobb for professorene, og det er de kanskje ikke så interesserte i.

MAN IN THE MIRROR

Nå har Saugestad som sagt forlatt akademia for denne gang, og forbereder seg til å skifte beite igjen.

– Etter noen år begynner man å kjenne seg selv, og de mønstrene man går i. Jeg jobber hele tiden med meg selv, for å bli et best mulig menneske. Snillest mulig, mest mulig sjenerøs, både overfor meg selv og andre. Det er ikke lett, man blir litt innhentet av egoistiske sider og trekk. Men Michael

MICHAEL JACKSON MED «MAN IN THE MIRROR» FÅR MEG ALLTID PÅ RETT SPOR, DET ER HELT SIKKERT

Jackson med «Man in the mirror» får meg alltid på rett spor, det er helt sikkert.

Og nå har han altså sett seg i speilet igjen, og funnet ut at livet trengte litt mer mening. Slik ble det til at han skal gå verdens lengste skitur. Liker han å ha det vondt?

– Jeg føler på mange måter at livet mitt har vært veldig sånn *too much privilege, too little purpose*. Jeg har kommet langt, vokst opp i Norge, sunn og frisk, har vært heldig og fått en god utdanning, en god jobb. For å ha mening i livet skal jeg bruke litt av livet mitt til samle inn penger for Aktiv mot kreft, som Grete Waitz startet.

– Hvordan bryter man opp for å starte på noe nytt?

– Man må kjenne på om dette er noe man føler seg ålreit med når man ser seg selv i speilet. Kjenn på magefølelsen, følg hjertet, og ikke vær redd for at det man har lyst til å gjøre ikke gir den statusen man tenker. Til syvende og sist må man være ålreit med seg sjøl. Så kan man alltid spille «Man in the mirror», ikke sant. Da får man en realitetssjekk.

VIL VÆRE MEST MULIG LEVENDE

– Du skriver litt om ditt eget møte med speilet i en tekst i Samtiden og i en novelle i Vinduet.

– Ja, ja. Man er ikke bestandig fornøyd med det man ser. Men jeg tror det er sunt å prate litt med seg selv, og se seg i speilet og tenke; hvem er jeg, hvor vil jeg, hva slags menneske vil jeg være, hvilke verdier forfekter jeg?

– Hva er det viktigste for deg?

– Det eneste som betyr noe i livet mitt, er jo kjærlighet. Alt jeg gjør handler om å få mest mulig betingelsesløs kjærlighet. Men jeg har ikke vært så heldig at jeg har fått mye av det. Det er lett å se i ettertid at det er mange ting jeg har gjort for å få den oppmerksomheten og kjærligheten.

I sin skjønnlitterære debut skriver Saugestad om fraværet av sin egen far, om å prøve å imponere han, og om å bli avvist av samme mann. Han spekulerer i om det er der mye av motivasjonen egentlig ligger.

– Har jeg gjort alt dette for at jeg skal få noen egenskaper som folk liker? Liker folk meg fordi jeg er smart, fordi jeg har en god jobb? Eller liker de meg for den jeg er? Jeg strekker ut handa med hjertet, og hvis folk ikke tar det, gjør det vondt. Men jeg vil heller ta den sjansen, og blottlegge meg, og åpne meg for at det kan skje. Så får man heller bli såret. Jeg vil bare være mest mulig levende og kjenne på alle disse følelsene. Så får man kjenne at det gjør litt vondt, og grine litt. Men allikevel kjenner man seg levende. Jeg liker i alle fall det.

Se Saugestads råd til studentene på side 36 ►

SAUGESTADS 6 RÅD TIL STUDENTENE:

⇒ Jeg synes det er helt meningsløst å ikke være heltidsstudent. Er man student, så er man student. Og da må man gjøre det til noe man gjør fullt og helt den perioden man gjør det.

⇒ Ikke si noe som er helt opplagt. Kom med en sterk påstand, gjerne provoserende, gjerne kontroversiell, og bygg opp under påstanden med hele din kunnskap og argumentasjon. Vis alle dine analytiske egenskaper. Tør å utfordre deg selv! Tør å ta noen sjanser!

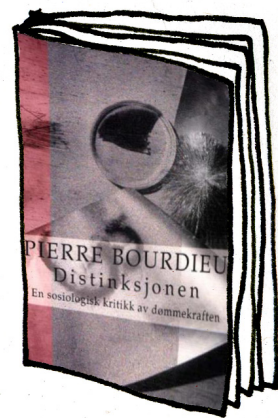
⇒ Les originaltekstene! Hvorfor skal du lese et pensum foreleseren har skrevet? Les originaltekstene fra de virkelig spennende folkene. Det er da det virkelig blir interessant.

⇒ Har du forberedt deg godt, så går det bra på eksamen. Vis dem alt det du kan. Det er mange ting man ikke kan. Vis dem det du kan. Ikke vær redd for å ha egne meninger, men ikke vær obsternasig og anderledes bare for å være det.

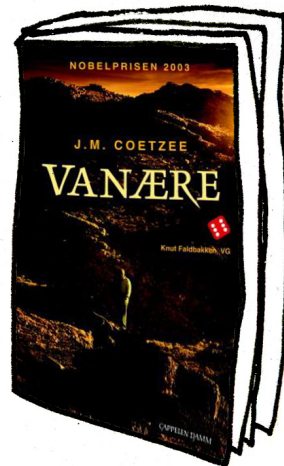
⇒ Prøv å finne ut hva slags mønster du går i når du ender opp med å gjøre de samme feilene gang på gang. Finn ut av disse tingene, vær nysgjerrig på deg selv. Hvis du har lyst til å jobbe i næringslivet, ikke bare les Dagens Næringsliv, les et litteraturmagasin eller hva som helst. Sørg for at du har mange ting du kan bruke.

⇒ De årene man er student er de vakreste årene i livet. Jeg har vært steder i verden der folk ville gitt venstrearmen bare for å kunne komme inn på et universitet. Og så er man da så heldig at man får penger av staten for å studere, for å tilegne seg kunnskap, det er jo ingen ting som er vakrere enn det. Og da må man virkelig bruke de årene.

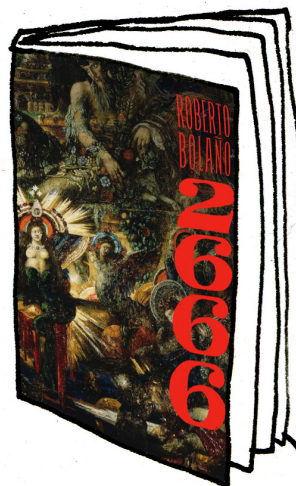
TRE BOKTIPS TIL LANDETS STUDENTER:

PIERRE BOURDIEU
Distinksjonen

J. M. COETZEE
Vanære

Og alle burde lese noe
av **ROBERTO BOLAÑO**